

bratstvo

správy z diaspóry a svätej zeme

August - September 2005 / Elul - Tišri 5765

výdané organizáciou Chevre

Hľadanie pravdy...

odpustenie...

zmiernenie...

OBSAH

Slovo na úvod	strana 3
Mesačné správy z Izraela	strana 4
Múr modlitieb	strana 13
Kresťansko-židovský dialóg	strana 20
Publikácie	strana 27

CHEVRA

Poslanie:

Potešujte, potešujte môj ľud... (Iz. 40)

Vízia:

"Budovanie mostov medzi kresťanmi a židmi"

"...on je náš pokoj, ktorý učinil oboje jedno a zboril aj priehradný múr." (Ef. 2:14)

"...tých dvoje, Židov a pohanov, stvoril v sebe v jedného človeka činiac pokoj". (Ef. 2:15)

"...skrze neho máme prístup oboje v jednom Duchu k Otcovi". (Ef. 2:18)

Chevra je hebrejský výraz pre spoločenstvo, skupinu priateľov.

Úlohou a zároveň cieľom občianskeho združenia Chevra na Slovensku a v Českej republike je šíriť Božie slovo pre cirkev dnešných dní. Slovo je zamerané na poznanie Božích zámerov pre cirkev a Izrael a vyučovanie o židovských koreňoch kresťanskej viery. Dôraz v tejto oblasti dávame na osobné stretnutia so skupinami ľudí (cirkevi, organizácie, modlitebné tímy, a pod.), ktorí majú túžbu po poznaní a vzdelávaní. Je samozrejmé, že nie je možné oddeliť teoretické znalosti a vedomosti o Bohu od praktickej aplikácie počnúc modlitbami až po vycestovanie na misijnú cestu do Ukrajiny, Moldavska alebo inej krajiny bývalého Sovietskeho zväzu, kde doteraz žije v diaspóre mnoho židov.

SLOVO NA ÚVOD

Milí priatelia Izraela,

mám na srdci niekoľko myšlienok, ktoré vám chcem v tomto úvode napísať.

Cítim a vnímam v sebe zármutok nad tým, čo sa deje pred Božimi očami na tomto svete - Tsunami, hurikán Katrina, plán odsunu v Izraeli, a pod. - a pripomína mi to verše, ktoré sú zapísané v 1. Mojžišovej (Genesis 5:5-8), „*A Hospodin videl, že sa množí zlosť človeka na zemi, a že všetko, čokoľvek vytvorila myšlienky jeho srdca, je len zlé po všetky dni. A Hospodin ľutoval, že učinil človeka na zemi, a mal bolesť vo svojom srdci. A Hospodin riekol: Zahladím človeka, ktorého som stvoril, ... Ale Noach našiel milosť v očiach Hospodinových... (verš 8:20-21). A Noach postavil Hospodinovi oltár ... A Hospodin zavoňal príjemnú vôňu upokojujúcu a Hospodin riekol vo svojom srdci: Nebudem už viacej zlorečiť zemi pre človeka, lebo všetko, čo vytvoril srdce človeka, je zlé, od jeho mladosti, ani už viacej nepobijem všetkého živého, ako som učinil.*“

Uvedomujem si, že v čase Noacha bolo všetko tak, ako keby sa nič nedialo. Ľudia pili, jedli, bavili sa, ale Boh vo svojom vnútri prežíval hlbokú bolesť. Ľudia pracovali, učili sa, vychovávali deti, riešili svoje problémy, ale Boh hľadal ľudí, ktorí sa k nemu modlia.

O niekoľko tisíc rokov neskôr píše Ján vo svojom liste (Ján 4:23) „*Ale ide hodina a je teraz, keď praví modlitebníci budú sa modliť Otcovi v duchu a v pravde, lebo aj Otec hľadá takých modlitebníkov, ktorí by sa mu tak modlili.*“ Na zemi je niekoľko miliónov kresťanov, ale náš Boh stále hľadá takýchto ľudí. Nie je to zvláštne? Avšak otázka pre mňa a pre teba, drahý čitateľ je, kde je moje miesto, kde sa nachádzam vo vzťahu k Otcovi a ako často trávim osobné chvíle s Ním. Príkladom pre nás je samotný Pán Ježiš, ktorý nezanedbával, resp. vyhľadával osobný čas na rozhovor s Otcom. Pán Ježiš povedal, že robí len to, čo vidí robiť Otca. Kde alebo odkiaľ Pán Ježiš videl robiť veci, ktoré robil Otec? Odpoveď znie „z osobného vzťahu s ním“.

Žiaden blízky vzťah, tzn. aj náš vzťah s nebeským Otcom, nie je možný bez obojstrannej komunikácie, bez spätnej väzby, bez vyjadrenia svojich pocitov, radosti, sklamaní, bolesti. Žiaden vzťah sa nemôže prehíbiť bez námahy, ako napr. poznávanie Boha, milovanie druhých, zmena vlastných postojov. Ak teda Otec hľadá a zároveň túži mať blízky vzťah so mnou a s tebou, kde je problém!? Problém, dovoľm si ho tak pomenovať, ktorý vidím u seba, je moje JA, tzn. to, ako sám seba vnímam, ako sa pozerám na druhých, aký mám obraz o svojom pozemskom otcovi, aké zranenia a bolesti som utrpel alebo prijal, a s ktorými doteraz podvedome žijem. Moje JA je momentálne definované tým, čo do mňa vložili rodičia, škola, spoločnosť, priatelia, zbor a v poslednej miere Boh. Ako zistím, čo je o mne pravda, a čo klamstvo? Klamstvo rozoznám jedine tak, že spoznám pravdu. A z Božieho slova vieme, že Pán Ježiš je pravdou (Ján 14:6). Odkiaľ prichádza klamstvo? Odpoveď nájdeme v Jánovi 8:44, kde je napísané, že satan je otcom klamstva - lži a niet v ňom pravdy.

Na záver zopakujem: Boh Otec hľadá tých, ktorí sa budú modliť v duchu a v pravde, tzn. že hľadá tých, ktorí investujú čas a námahu do vzťahu s Ním.

Milosť Pána Ježiša Krista a láska Božia a spoločenstvo Svätého Ducha nech je so všetkými vami!

Šalom

Jozef Janits

tím Chevra

„...pravdivá bola reč, ktorú som počula vo svojej krajine...“ (1 Král.10:6)

“Ale keď som klesol ja, oni sa zaradovali a hneď sa zhřkli; zhřkli sa proti mne a bili ma i tí, ktorých som ani nepoznal.” (Žalmy 35:15).

TERORISTI NEPOZNAJÚ HANBY

Ak niekto ešte potreboval dôkaz, že neangažovanosť (disengagement) nevytvorí mier na Strednom východe, dostal ho 12. júla, keď sa samovražedný bombový atentánik vyhodil do vzduchu v obchodnom dome v meste Netanya krátko po 18:30, pričom zabil piatich ľudí a zranil približne 90. Atentánika identifikovali ako Ahmeda Abu Khalila, z dediny Atil zo Západného brehu, neďaleko Tulkarmu. Islamský džihád sa k tomuto ohavnému činu prihlásil. Toto je najmenej piaty krát v posledných rokoch, keď sa mesto Netanya stalo svedkom bombových teroristických útokov; jeden z nich sa odohral 27. marca 2002, keď zahynulo 30 ľudí a viac ako 140 bolo zranených v bombovom útoku na Park Hotel počas *Pesach Seder*.

Atentánik odpálil svoju nálož na prechode pre chodcov neďaleko vchodu do nákupného strediska *Hašaron*. Počiatkové vyšetrowanie ukázalo, že opasok, ktorý mal na sebe, vážil okolo 10 kilogramov. Tak ako v predchádzajúcich útokoch, opasok obsahoval klince a guľičkové ložiská. Polícia sa domnieva, že atentánik nálož odpálil predčasne, keď zbadal veľké množstvo rozmiestnených policajtov, ktorí tu boli kvôli festivalu odohrávajúcemu sa v ten deň, i kvôli Makabským hrám.

Americká ministerka zahraničných vecí, Conoleezaa Rica povedala, “Odsudzujem, tak dôrazne ako sa len dá, dnešný vražedný bombový atentát v meste Netanaya, ku ktorému sa hlási Palestínsky islamský džihád. Naša úprimná sústrasť patrí obetiam tohto ohavného útoku, ich rodinám a izraelským ľuďom.” Britský minister zahraničných vecí, Jack Straw, taktiež útok jednoznačne odsúdil.

O deň - dva neskôr premiér Ariel Šaron prikázal IDF, aby zatkli mužov, ktorí bombový atentát zosnovali. Tento príkaz nasledoval po prehlásení hlavy štábu (chief of staff), Lt. Gen Dan Halutza, že Izrael vie, kto stojí za zorganizovaním tohto útoku. No v čase, keď to vyhlásil, 14. júla, nikto z organizátorov, výrobcov bômb alebo komplicov nebol zatknutý. Predseda PA, Mahmoud Abbas, takisto povolal niektorých pracovníkov bezpečnostných služieb (security officials) a nariadil im priviesť hlavných páchatel'ov bombového útoku v Netanya, ale až dosiaľ bezvýsledne.

Podľa *Debkafile* dôvodmi, prečo páchatelia ešte neboli uväznení sú: (1) V Tulkarme nie sú žiadni vodcovia Islamského džihádu, a teda IDF pátra zbytočne, a (2) žiaden palestínsky pracovník bezpečnostných služieb (security officials) by nepoložil ruku na teroristu, to by radšej neposlúchol Abbása.

AL KAIDA CHYSTÁ ZÁKLADŇU V GAZE

Usama bin Ladin napína svaly. Bombovým atentátom v Londýne si islamský terorista nielen „vybil proti Londýnu svoju túžbu ničiť, ale zároveň adresoval názornú hrozbu 20 vodcom svetových industrializovaných národov“, ktorí sa stretli v Škótsku (*Debkafile*, 23. júl). Pár dní na to spôsobila Al-kaida veľké škody v Egyptskom letovisku na Sinajskom poloostrove. Zdôraznila, že vzdialenosť medzi Londýnom a Gleneagles (Škótsko) je zhruba porovnateľná so vzdialenosťou medzi Jeruzalemom a Sharm el-Sheikh. Úderom na egyptské letovisko vykoval Usama bin Ladin odkaz pre egyptských, britských, amerických a izraelských vodcov: „Už sedíme na vašom prahu. Keď sa Šaronov plán začne, nájdete nás v poľných opevneniach na mape Sinaja v susedstve pásma Gazy,“ (*Debkafile*).

Al-kaida hovorí, „Nič nám nezabráni vrútiť sa z Egypta do pásma Gazy v momente, keď Izrael odovzdá hraničný prechod Egyptanom a Palestínčanom. Tak budeme mať prednú základňu pre boj proti Izraelu... tak ako bojujeme proti Američanom v Iraku.“

Al-kaida sa svojimi plánmi netají. Už sa teší, keď bude mať svoju prvú stredozemnú základňu, ktorú im slušne odovzdá Izrael naplánovanou evakuáciou v auguste. Teroristická skupina tak môže získať odrazový mostík aj do iných oblastí. No v Izraeli sú stále jedinou kontroverznou témou nad kladmi a záporni odstupu domácke, politické problémy, dišputa medzi „pravicom“ a „ľavicou“. Zdá sa, že si nikto neuvedomuje dlhodobé ciele Al-kaidy v tejto situácii, i keď sa mnohí nádejajú, že to tak nie je.

Zdá sa, že Washington a Londýn sú slepí voči faktu, že opustením Gazy otvorí Izrael celú oblasť Stredozemného mora Al-kaide a jej teroristickému ťaženiu. Condoleezza Rice pricestovala nedávno do Izraela, aby sa uistila, že návrat palestínskych samovražedných útokov nespôsobí oddialenie evakuácie a že Izrael udrží pôvodný kurz. Západné mocnosti veria, že tento významný ústupok Izraela ochladí plamene terorizmu na Strednom východe.

Ale, ako zdôrazňuje *Debka*, reálne fakty v Londýne, Bagdade a Egypte sa za jediný týždeň vysmiali tejto teórii do očí. „Ako sa približuje deň odchodu, šplhajú sa plamene islamského násillia stále vyššie.“ Skupina, ktorá sa prihlásila k bombovému atentátu v Sharm el-Sheikh sa nazýva Abdullah Azzamova brigáda Egyptu a Orientu. Meno má po palestínskom teroristickom vodcovi, ktorý bol Ladinovým učiteľom v rokoch 1986-1987. Tento názov poukazuje na prepojenie s Palestínčanmi a na krajiny, ktoré má na muške.

Akoby si ani *Shin-Bet* (Izraelská bezpečnostná služba) nebola vedomá plánov Al-kaidy. Nedávno šéf *Shin-Betu*, Yuval Diskin, vyjadril predpoklad, že po Izraelskom odsune z pásma Gazy bude situáciu na Západnom brehu sťažovať Hamas. Čo sa týka pásma Gazy samotného očakáva, že táto organizácia „ostane relatívne pokojná“ (*JPost*, 26. júl).

Čo sa stalo s odvahou a temer jasnozrivosťou, kedysi charakteristickými pre izraelských vojnových vodcov? Izrael kedysi vedel nielen kde sú jeho nepriatelia, ale vedel na nich udrieť prv ako oni naň. Teraz to vyzerá, že Izrael sedí s bezmocne založenými rukami. Prečo sú vodcovia zdanlivo slepí voči úmyslom islamistov v tejto oblasti? Hoci je to len názor, možno Boh pomaly, ale isto dovoľuje Izraelu zacúvať do kúta, odkiaľ ho môže zachrániť jedine On.

DEMONŠTRÁCIA V KFAR MAIMONE

V stredu, 20. júla, sa v mošave Kfar Maimon zhromažďilo viac ako 20,000 aktivistov proti evakuácii dúfajúc, že budú pochodovať smerom ku Guš Katif, aby vyjadrili svoj nesúhlas s plánom odsunu. Polícia, ktorá demonstráciu zakázala, prišla v tisícoch, aby pochodu zabránila. V Kfar Maimone bolo tam takmer toľko policajtov, koľko bolo účastných amerických vojakov na útoku na Bagdad v roku 2003 (Caroline Glick, *Jpost*, 21. júl). Polícia obkľúčila mošav, po jeho obvode položila ostnatý drôt, čím obkľúčila demonštrantov „ako keby boli teroristi“ (*JPost*). Policajné obrnené jednotky chodili tam a späť okolo oblasti a helikoptéry hliadkovali nad ich hlavami.

Stovky reportérov so svojimi televíznymi kamerami boli po ruke, číhajúc na dobrý záber z krviprelievania, ktoré medzi políciou a demonštrantmi očakávali. Miesto toho sa žiadne skutočné násilie neobjavilo a svet mohol uzrieť aktivistov takých, akí naozaj sú – z väčšej časti zákonu poslušní obyvatelia, ktorí si len chcú ponechať zem, o ktorej veria, že im bola na večnosť daná Bohom.

Polícia zablokovala cestu do Kfar Maimonu v nádeji, že to znemožní demonštrantom dostať sa k mošavu, kde sa mal pochod začať. Autá, ktoré sa blížili k mošavu zastavovali a ľuďom vraveli, že ďalej nemôžu ísť. Keď nemohli pokračovať autom, demonštranti jednoducho vystúpili a kráčali smerom k mošavu, vystavení páliacemu letnému slnku. Niektorí z nich tlačili kočky. Nikto z nich nebol voči polícii agresívny.

Ako poukázal Glick, svetová tlač sa snaží démonizovať obraz židovských obyvateľov Gazy, Judei a Samárie. Pritom v mnohých prípadoch len nasledujú príklad izraelských médií. „Osadníci“ sú vnímaní ako násilníci, extrémistickí, chamtiví náboženski fanatici, ktorí ohrozujú základy Izraela a blokujú akúkoľvek možnosť mieru medzi Izraelom a jeho susedmi.“ (*JPost*, 21. júl)

Čo reportéri 20. júla videli bolo niečo celkom odlišné. Videli, že „títo Izraeliti nemali nič spoločné s ich zdémonizovaným obrazom. Boli tu desiatky tisícok pokojných protestantov, ktorí spolu spievali, tancovali a učili sa. Boli to oni, kto podával ovocie a pitie vojakom a policajtom vyslaným, aby stáli proti nim, a radšej ako s nimi bojovať, sa spolu s nimi modlili,“ (*JPost*).

Neskôr ten deň demonstrácia ustala a väčšina protestantov sa vrátila domov. To však neznamená, že sa vzdali. Viac problémov ešte môže vzniknúť keď sa priblíži 15. august. Ak by opustenie Gazy a Samárie zaistilo mier, bola by to malá obeť. Nanešťastie nezaistí. Ústupky nikdy neuspokoja ľudí náchylných k násiliu, a to sa tiahne späť k Chamberlainovi a Hitlerovi. Židovskí vodcovia by to mali vedieť lepšie ako ktokoľvek iný.

„NEUZATVÁRAJTE GAZU“

Dopredu o pár týždňov, rozmyšľajúc o *Judenrein* (bez židov) Gaze, varovala Condoleezza Rice Izrael, aby sa nesnažil pásmo Gazy hermeticky uzavrieť. „Palestínci musia mať možnosť voľne sa pohybovať medzi jednotlivými územiaми, ktoré im budú nakoniec patriť“ (*Foxnews*, 24. júl). Pásmo Gazy sa nesmie stať ohradenou enklávou, naliehala predtým ako sa 17. júla vydala na spiatočnú cestu domov do Washingtonu.

Gaza a oddelené územia Západného brehu musia byť navzájom nejako spojené, povedala Rice.

„Otvorenosť a sloboda pohybu palestínskych ľudí sú pre nás veľmi dôležité.“ Taktiež poznamenala, že ekonomický rozvoj chudobných prímorských území je kľúčom k úspechu izraelsko-palestínskeho mieru. Na otázku, čo by sa malo stať s pozostatkami izraelských domov a skleníkmi využívanými na obchod, ktoré ostanú po pôvodných obyvateľoch, odpovedala „Myslím, že je možné mnohé problematické otázky efektívne uzavrieť, ak bude k tomu dostatok vôle a možno tu a tam nejaká zmena pohľadu.“ Inými slovami, žiadnu detailnú radu neposkytla.

Hoci o jej dobrých úmysloch pri príchode do Izraela netreba pochybovať, v tejto oblasti sa nevyzná lepšie ako jej rovesníci vo Washingtone. Nechať otvorené hranice by v konečnom dôsledku znamenalo uistiť sa, že Hamas a/alebo Al-kaida majú voľný prístup do dedín a miest Izraela. Samozrejme, že by nepovedala, „Umožnime teroristom neobmedzený prístup do Izraela,“ ale jej naliehanie, aby hranice ostali otvorené sa rovná tomu istému. Keď ide o islamské úmysly v tejto časti sveta, západní vodcovia to stále nechápe. Človeka napadne, či sa vôbec niekedy zobudia.

SMÄDNÝ? NAPI SA VODY Z OCEÁNU

Pred pár rokmi, keď sa Izrael nachádzal v ťažkej vodnej kríze, vláda sa oneskorene rozhodla postaviť zopár odsolovacích zariadení na očistenie vody z oceánu tak, aby sa dala využiť na ľudskú spotrebu. Hoci to znie nepravdepodobne, odsolnená morská voda je zvyčajne veľmi kvalitná a celkom dobrá na pitie. Krajiny ako Curacao nemajú na pitie *nič iné* len očistenú morskú vodu, ktorá je údajne veľmi kvalitná.

Izrael konečne rýchlo stavia odsolňovacie zariadenia, z ktorých prvé, umiestnené v Aškelone, začne fungovať v auguste. Ako ďalšie bude spustené zariadenie v Ašdode. Ostatné zariadenia sú budované v Palmachime, Kišóne a Cezarei. Ich cieľom je vyprodukovať ročne 400 miliónov kubických metrov odsolnenej vody, do roku 2020 by malo toto číslo stúpnuť až na 750 miliónov.

„Našou predstavou je, že do roku 2010 bude nejakých 20 percent pitnej vody v Izraeli pochádzať z vratnej osmózy (VO),“ hovorí Dr. Jack Gilron z Inštitútu pre vodné vedy a technológie z Ben-Gurionskej univerzity. (Jednoducho povedané, „vratná osmóza“ znamená pretlačenie roztoku cez filter, ktorí na jednej strane zachytáva nečistoty a na opačnej strane umožňuje zachytávať čistý roztok.) „Pomôže to dvoma spôsobmi,“ pokračuje Dr. Gilron, „pobrežné mestá budú využívať VO vodu, čím prenechajú existujúcu vodu mestám vo vnútrozemí; a systém bude ochraňovať naše infiltračné povodie a (ostatné) podzemné vodné zdroje pomocou vytvorenia vodnej bariéry proti prenikaniu morskej vody do pobrežných infiltračných povodií.“ (*JPost*, 24. júl).

Zariadenie v Aškelone, ktoré zaberá 75,000 metrov štvorcových, bude poskytovať 110 miliónov metrov kubických vody za rok (čo je dosť pre stredne veľké mesto), za predpokladanú cenu \$0.52 za meter kubický. To značí, že Aškelon bude najväčšie VO odsolňovacie zariadenie na svete.

To neznamená, že Izrael bude môcť odteraz mrhať vodou. Tá bude v tejto časti sveta stále vzácny tovar. Znamená to, že vodné krízy v budúcnosti by nemali byť také kruté, ako tie predchádzajúce. Nedostatkom však ostáva, že odsolnená voda bude stáť viac ako bežná dažďová voda, ktorá sa zachytáva v Kinnerete (jazero) a v infiltračných povodiach.

Takže, keď sa tento rok začne jeseň, potrebujeme sa stále modliť sa k Bohu za hojné zásoby z nebies.

„Urobím ich a okolie svojho pahorku požehnaním, v príhodnom čase spustím dážď, bude to požehnaný lejak.“ (Ezechiel 34:26).

V Mesiášovi,
Lonnie C. Mings

EVAKUÁCIA IZRAEL TRAUMATIZUJE

„Rozpomeň sa na moju biedu a blúdenie, na palinu i na jed. Ty sa iste rozpomenieš, že duša vo mne je sklúčená;“ (Žalospěvy 3:19-20, Biblia)

Len nedávno dokončilo štyridsaťtisíc príslušníkov izraelskej armády a policajtov evakuáciu 15 000 izraelských osadníkov a protestantov proti plánu odsunu z pásma Gazy a severnej časti Západného brehu. Celý proces trval menej ako týždeň. Evakuácia vlastne prebiehala hladšie, než sa niektorí obávali, ale aj napriek tomu bolo niekoľko protestantov a vojakov zranených a niektorí boli dehydrovaní v dôsledku extrémnej teploty. Okolo štyridsať protestantov bolo uväznených, včítane vodcov hnutia proti plánu odsunu, kým ďalších 265 protestantov je ešte stále vo väzení kvôli predošlým nepokojom. Izraelským bezpečnostným silám (IBS) bude trvalo ešte niekoľko dní, kým zdemolovali budovy, ktoré tam zostali.

Čo sa dá povedať o tejto historickej udalosti? Tento srdce drásajúci proces v jeho priebehu celodenne monitorovali americké televízie *Fox News* a *CNN*. Väčšina ľudí, ktorí čítajú túto správu, už má v mysli aspoň približnú predstavu toho, čo sa tam odohralo. Bolo potrebných 55 000 jednotiek IBS a 8 000 policajtov na to, aby splnili úlohu, o ktorej Ariel Šaron dúfa, že je ďalším krokom k mieru v regióne. Väčšina obyvateľov pásma Gazy odišla pokojne, aj keď v ich srdciach žiadny pokoj nebol. Niektorí však zostali až do konca a museli byť vysťahovaní násilím. Ale aj z tých len niekoľkí s políciou a vojakmi skutočne bojovali.

Osadníci so slzami v očiach boli odvádzaní vojakmi IBS, ktorí sami vyzerali zmätene a znepokojene. Obrazy osadníkov vzykajúc sediacich v autobusoch a vojakov, ktorí sa na nich so súcitom v tvárach pozerajú, je ťažké vymazať z pamäti. Tvrdší odporcovia nasprejovaní modrou farbou zotrúvali na strechách niekoľkých budov. Scény, ktoré pripomínali stredoveké dobýjanie hradu s vojakmi šplhajúcimi sa na hradby pomocou hákov a rebríkov boli televíziou vysielané po celom svete. Tieto udalosti tiež vyvolali spomienky na evakuáciu mesta Jamit na poloostrove Sinaj, ktorá sa odohrala pred niekoľkými rokmi.

Ariel Šaron povedal, že chápe tú bolesť a utrpenie. „Rozumiem tým pocitom,“ povedal „ale nemôžeme si predsa naveky držať Gazu, kde žije viac ako milión Palestínčanov a ich počet sa z generácie na generáciu znásobuje.“ V pozadí toho všetkého je ale fakt, že udržaním si palestínskych území by Izrael riskoval, že sa zapletie s nežidovským štátom, keďže palestínske obyvateľstvo by bolo zakrátko vo väčšine. Aby si udržali židovský štát, museli sa vzdať palestínskych území, alebo tak nejako to vysvetľujú.

To je ale čisto sekulárna strana mince. Na druhej strane veľa Židov verí, že tie oblasti sú súčasťou dávneho dedičstva zaslúbeného Abrahámovi a jeho potomkom *navždy*. Teraz sa týchto území vzdávajú alebo už vzdali. Prinesie to mier? Ak berieme do úvahy okolnosti a ideály islámu, je šanca, že sa tak stane, takmer nulová.

ŤAŽKOSTI EVAKUOVANÝCH

Medzitým je mnoho evakuovaných vonku na zime (alebo by som možno mal povedať vonku „v teple“). V každom prípade však nemajú žiadne miesto, ktoré by mohli volať domovom a v noci nemajú kde hlavu zložiť. Plány a prípravy na ubytovanie evakuovaných sa ukázali byť zúfalo nedostatočné voči skutočným potrebám. Niektorí dokonca hovoria, že premiér ani nemal v úmysle zabezpečiť riešenie pre vysťahovaných ľudí. To, čo tu vidíme, môže byť aj *odsun obyvateľstva*, ktorý je medzinárodným právom zakázaný. Vznikla tu kríza humanity, v ktorej muži, ženy a deti nemajú kde spať – ani nehovoriac o tom, že nemajú adekvátne oblečenie a naplnené základné každodenné potreby. Je mnoho príbehov ľudí, ktorí boli sťahovaní z miesta na miesto, pričom si stavali stanové tábory vo verejných parkoch a na námestiach miest bez vody, elektriny a sanitárnych zariadení.

Jedno mladé dievča povedalo: „...nemáme žiadnu hotovosť. Zobrali aj našu banku. Nemáme žiadnu peniaze v hotovosti. Jedna kresťanka mi doniesla niekoľko obálok, v každej bolo 1000 šekelov. Žijeme z charity. Komunikujeme textovými správami cez mobil...“ Toto sú ľudia, ktorí za posledné štyri roky prežili tisíce útokov strelami a raketami Kassam. Vytvorili si krásne komunity so záhradami, skleníkmi a parkami – ale hlavne domovmi. Mnoho z nich bolo teraz zdemolovaných.

Izraelský člen Knesetu Poruš požaduje, aby bola vytvorená komisia Knesetu, ktorá prešetří zlyhanie vlády v zabezpečení adekvátnej asistencie rodinám, ktoré boli vysťahované zo svojich domovov v Gaze. Má podozrenie, že zo strany vlády mohlo byť toto správanie k evakuovaným „zámerné“. Vraví, že na jeho úrad prišlo veľa sťažností, ktoré sa hlavne zaoberali týmito oblasťami: • Rodiny sú rozdelené a posielané na rozličné miesta. • Transport z Gazy pripomínal transporty väzňov. • Rodinám s malými deťmi nebola zabezpečená žiadna potrava. • Rodiny boli ponechané bez domova na začiatku šabatu. • Mnoho detí stále nemá školu, ktorú by mohli navštevovať, aj keď sa začiatok školského roka blíži.

Šéf Právneho fóra Izraela nedávno predostrel, že len 100 z 1700 rodín evakuovaných z usadlostí na Západnom brehu a v severnej Samárii už našlo definitívne riešenie svojho bývania a len 700 rodín si našlo aspoň prechodné bývanie. Tých zvyšných 1000 nemá vôbec žiadne riešenie. Zakladateľ Právneho fóra, právnik Jitzak Meron, obvinil vládu, ktoré je podľa neho plne zodpovedná za nedostatok možností riešenia otázky bývania pretože „nezvládli komunikáciu s osadníkmi počas procesu odsunu“. (*JPost*, 24.8.)

ŠARONOVA VLÁDA MÁ PROBLÉMY?

Vyzerá to tak, že Šaronova vláda môže mať vážne problémy, keď sa obvinenia a kritika voči predsedovi vlády a jeho kabinetu nakopia. Nedávny prieskum ukázal, že len 23,6 percent Izraelčanov by situáciu v Izraeli po evakuácii popísalo ako „normálny, civilizovaný štát“. Evakuovaní si očividne získali súcit verejnosti a ľudia sa začínajú obzerať po niekom, kto by mohol nahradiť premiéra Šarona. Krajina je možno uprostred krízy vedenia nakoľko prieskum ukázal, že žiadna

z vedúcich osobností – včítane Netanjahu, Peresa a Baraka – nemá viac ako 18,7 percentnú podporu.

Na nedávnej tlačovej konferencii premiéra Šarona a prezidenta Katsava, premiér vyjadril svoj obdiv vojakom a policajtom za to, ako zvládli evakuáciu. Vyzýval osadníkov, aby ušetrili vojakov a policajtov rán, urážok a obvinení. „Obviňujte mňa,“ povedal zvýšiac hlas „toto bolo moje rozhodnutie, takže obviňujte mňa, preklínajte mňa, zraňujte mňa!“ (JPošt, 17.8.) Prezident Katsav sediaci blízko Šarona ho prerušil, aby poznamenal, že slovo zraňovať nebolo správne zvolené, a že kritizovať by bolo vhodnejšie.

Niektorí sú však zdá sa rozhodnutí zraňovať Šarona naďalej - aspoň slovami. Na nedávnom stretnutí Výboru Knessetu pre obranu a medzinárodné vzťahy člen Knessetu Uzi Landau silne kritizoval Šarona a volal ho „skorumpovaný premiér, krutý a bezcitný klamár“. (JPošt, 22.8.) Vo výbuchu emócií člen Knessetu Effie Eitam vyhlásil: „Každý Tiša B'Av...si vás budú pripomínať ako veľkého ničiteľa.“ Ohľadom Šaronovho ranču v Negeve Eitam povedal: „Budeme vás izolovať vo vašej Mukate [odkaz na predošlé Arafatovo sídlo v Ramallahu] na ranči Sycamore, kde si môžete chovať vaše ovce a nebudete viac dôležitý pre verejný život. Kvôli tomuto zločinu si vás budú pamätať celé generácie.“ Pokračoval vyhlásením: „Naša odplata bude politická.“ Jeden člen Knessetu varoval Eitama a Landaua, že ich vyhlásenia môžu prispieť k ohrozeniu premiérovho života, ale v tom čase už to bolo aj tak vykonané.

NOVÁ ZÁKLADŇA PRE MILITANTOV

Všetky teroristické skupiny majú z tohto stiahnutia očividnú radosť, pretože im bola daná nová základňa, v ktorej sa nevyskytujú jednotky IBS, pre ich aktivity proti Izraelu. Teraz sa zdá, že mnoho Arabov verí, že čerstvo evakuované Pásmo Gazy poskytne možnosť na úplné odstránenie židovského štátu Izrael. Keď si človek uvedomí, že Izrael na juhu susedí s Egyptom, na východe s Jordánom, na severovýchode so Sýriou a Libanomom a na západe s Gazou, musí mu byť hneď jasné, že Izrael je teraz doslova obkľúčený svojimi nepriateľmi. Arabi vyjadrili svoj zámer zabráť Západný Breh a Jeruzalem a tým urobiť ďalší krok k tomu, aby boli Židia pohádzaní do mora, ako hovorí staré úslovie.

A čo Al-Káida? Táto organizácia má už zjavne v Gaze svoju základňu a teraz obklopila Izrael. Podľa *Debkafille* raketa typu Katuša, ktorá bola odpálená z Jordánska a dopadla blízko Izraelského letiska Eilat bez spôsobenia väčších škôd devätnásteho augusta, nebola zablúdeným výstrelom namiereným na dve americké vojenské lode kotviace v Jordánskom prístave v Červenom mori. Bol to skôr Zarkáviho prvý priamy útok na Izrael a bol namierený na najdôležitejšie letisko na juhu Izraela. Logicky sa dá usúdiť, že fakt, že raketa minula svoj cieľ nie je podstatný (*Debkafille*, 21.8.). [Abú Musab al-Zarkávi je v Al-Káide vysoko postavený a spojencom v Iraku pripravoval naozaj ťažké chvíle.]

Zarkávi a jeho stúpenci posielajú Egyptu a Jordánu výhražné odkazy. V tom poslednom varujú Jordánskeho kráľa Abdulláha aby „prepustil naši väznených bratov a abdikoval skôr ako ho k tomu donútime“ (*Debkafille*, 21.8.). V Egypte Mubarak dostal podobné varovania a hrozby. Al-Káida, ktorá sa chváli, že je pripravená rozšíriť svoje útoky na viacerých nepriateľov, dáva svojim operáciám zaujímavé mená. Zarkáviho sily bojujúce v Iraku proti Američanom sa volali „Jednotky Al-Káidy

v Zemi dvoch riek“. Útoky v Jordánsku a na Sinaji sú vyhlásené „Al-Káidou v Egypte a Levante“. Odnož, ktorá vyhlasuje, že sa usídlila v Gaze sa nazýva „Brigády džihádu v Hraničnej oblasti“.

Podľa *Debakfile*, niekoľko posledných správ od Al-Káidy odkrýva jej starostlivo pripravenú operáciu pozostávajúcu zo štyroch krokoch, ktorá je určená na paralyzáciu Izraelského odsunu z Pásma Gazy. (1) Najskôr, druhého augusta, palestínska odnož Al-Káidy sa prvý krát objavila v Pásme Gazy pričom verejne oznámila svoj začiatok. (2) Nová palestínska odnož potom ako potvrdenie nadchádzajúcej teroristickej kampane konkretizovala svoju nábožensko-ideologickú platformu. (3) Potom bola uvedená do prevádzky web stránka palestínskej Al-Káidy, ktorá je zároveň miestom, kde sa bude skupina oficiálne prihlasovať k svojim prípadným budúcim útokom a (4) na záver boli zverejnené prisahy vernosti bojovníkov, ktoré naznačujú, že brigády Al-Káidy sú pripravené spúšťať teroristické útoky.

IZRAEL SA PONÁHLA S DOSTAVANÍM MÚRU

Ochranný múr, ktorého stavba priťahla medzinárodnú kritiku a bola dokonca daná na posúdenie Medzinárodnému súdu, kole oči po celej dĺžke krásnych kopcov Samárie a Judey. Ostáva len dúfať, že to je len dočasná stavba, ktorá v budúcnosti nebude potrebná a bude odstránená. V súčasnosti je múr ešte ďaleko od dokončenia. Tento múr sice naozaj udržal zopár samovražedných útočníkov mimo Izraela, ale určite neodrezal od seba Judeu a Samáriu.

Teraz, keď je odsun dokončený, Izrael chce čím skôr skompletizovať aj nedokončené časti múru. Izrael hlavne chce do ohradenej oblasti zahrnúť aj Málech Adumim. Po tom, čo nedávno generálny prokurátor Mazuz dal tomuto kroku legálny súhlas, začali Miestny úrad a IBS vydávať príkazy na vyvlastnenie pozemkov pod múr. Problém je v tom, že USA sú silne proti konštrukcii múru okolo Málech Aduminu, ktorý považujú ešte za súčasť osídlenia Západného brehu. Ich argument je ten, že plot by len sťažoval možné založenie Palestínskeho štátu, nakoľko by potom bol pohyb medzi severom a juhom Západného brehu ťažký.

Akokoľvek, odkedy toto bolo napísané, Izrael je už ďalej vo svojich plánoch s múrom a južná časť Spojených štátov prijíma kruté údery hurikánu Katrina.

Vieme, že Boh vychováva len toho, koho prijíma za svojho. Pravdepodobne ja teda v USA ešte dosť dobrých ľudí, ktorým Boh pokladá za hodné občas pripomenúť, aby si nezahrávali so Zemou, ktorú volá Svojou vlastnou.

„KREŠŤANSKÝ SIONIZMUS JE NÁŠ NEPRIATEL“ – HAMAS

Podľa *Jerusalem Newswire* sa hnutie Hamas rozhodlo, že kresťania, ktorí podporujú Izrael sú nepriatelia palestínskych Arabov. Hovorca Hamasu v Gaze vyhlásil, prekvapujúco, že Západ nepovažujú za nepriateľa, ale že „kresťanský sionizmus je protizákonný“. Toto je, zdá sa, prvýkrát, keď Arabská nacionalistická skupina oficiálne označila za cieľ kresťanov, ktorí stoja za Izraelom.

Kresťanský sionizmus, ktorý vznikol v Anglicku pred niekoľkými storočiami, sa zakladá na viere, že Boh sám nielen že dovedol Židov späť do Palestíny, ale tiež že celé toto územie patrí Židom nadprirodzeným poverením. Kresťanský sionisti sú väčšinou v evanjelikálnych demonináciách a ich záväzok voči Izraelu rastie v posledných mesiacoch a rokoch, keď vidia Izrael zo všetkých strán

obklúčený. Nie je prekvapujúce, že Arabi vidia v kresťanských sionistoch nepriateľov, prekvapujúce je len to, že čakali tak dlho, kým to verejne oznámili.

„Hospodinove skutky lásky neprestávajú, lebo Jeho milosrdenstvo sa nekončí; obnovujú sa každého rána, veľká je Tvoja vernosť. Hospodin je môj údel, vraví moja duša, preto budem očakávať na Neho.“

(Žalospěvy 3:22-24, Biblia)

V mene Mesiáša,

Lonnie C. Mings

MÚR MODLITIEB

„Na твоjich múroch, Jeruzaleme, ustanovím strážcov, ktorí po celý deň a po celú noc nebudú nikdy mlčať. Vy teda, ktorí pripomínate Hospodina, nemajte pokoja!“ (Iz. 62:6)

LIST MODLITEBNÉHO STRÁŽCU

August 2005/ Av - Elul 5765

„Tak nahradím vám roky, v ktorých žrali kobyľky... Do sýtosti budete jedávať a chváliť meno Hospodina, svojho Boha, ktorý podivne nakladal s vami. Môj ľud nebude navždy zahanbený... ja som Hospodin, váš Boh, a niet iného...“ (Joel 2:25-27)

PÁN OBNOVUJE

Na medzinárodnom letisku Ben-Gurion pristáli v júli dva lety Nefeš B'Nefeš s viac ako 500 novými imigrantmi zo Severnej Ameriky. Lety sú výsledkom pokračujúceho úsilia organizácie Nefeš B'Nefeš, skupiny založenej dvoma bývalými Američanmi, ktorá sa teraz rozrástla a spolupracuje s izraelskou Židovskou agentúrou. Premiér Ariel Šaron, podpredseda vlády Šimon Peres a bývalý minister zahraničia Benjamin Netanjahu ich boli privítať (Arutz Sheva, 13. júl).

„Pozdvihni oči vôkol a pozri, všetci (synovia) sa zhromaždia a prídu k tebe (Sion). Ako že ja žijem... všetkých si ich oblečieš ako skvost a opášeš sa nimi ako mladucha.“ (Iz. 49:18)

- ♦ **Modlite sa** za naplnenie praktických potrieb nových imigrantov: bývanie, prácu, štúdium, a modlite sa za ich spasenie.

„V prorokoch je napísané: Všetci budú vyučení od Boha; každý, kto počul Otca a učí sa, prichádza ku mne.“ (J 6:45)

NEDÁVNE TERORISTICKÉ ÚTOKY

„...tak i ja si vyvolím ich všelijakú nevôľu a to, čoho sa strachujú, uvediem na nich. Preto, že keď som volal, nikto sa nehlásil; hovoril som, a nepočuli, ale robili to, čo je zlé v mojich očiach, a vyvolili si to, čo sa mi nelíbi.“ (Iz. 66:4)

V Londýne: Správy priniesli identifikáciu troch Britov pakistanského pôvodu a jedného Brita narodeného v Jamajke ako podozrivých z bombových útokov 7. júla na tri podzemné vlaky a autobus v Londýne, ktoré zabil 54 ľudí a 700 zranili. Dve z obetí boli identifikované ako izraelskí občania, ktorí žijú v Anglicku. Premiér Tony Blair sa stretol s britskými moslimskými zákonodarcami a zaviazal sa otvoriť dialóg o vysporiadaní sa s „prevrátenou a škodlivou dezinterpretáciou“ islamu (JPost, 14. júl).

- ♦ **Modlite sa** za premiéra Tony Blaira, aby sa mu otvorili oči pre pravdu o islame.

Anglicko bolo voľakedy veľkým kresťanským národom, ktorý vysielal posolstvo evanjelia mnohým národom, a v ktorom sa zrodili veľkí Boží muži, ktorí ovplyvnili naše životy.

- ♦ **Modlite sa** za Anglicko a jeho obnovu v Pánovi.

„Prived' nás opäť k sebe a my sa vrátíme! Obnov naše dni, ako boli za starodávna. Či si nás celkom zavrhol? Si priveľmi rozhnevaný na nás?“ (Plač 5:21-22)

V Netanji: Samovražedný útočník sa 12. júla vyhodil do vzduchu na križovatke blízko vchodu do nákupného strediska v Netanji. Tri ženy, dve z nich mali 16 rokov, boli okamžite zabitú a 90 ľudí zranených. Ďalší dvaja podľahli zraneniam neskôr. K zodpovednosti za útok sa prihlásil Islamský džihád (*israelinsider.com*, 12. júl; *JPost*, 14. júl). Nie je prekvapením, že hovorca Ministerstva zahraničia USA povzbudil Izrael, aby napriek násiliu „ďalej smeroval“ k založeniu Palestínskeho štátu. Povedal, že bombový útok bol dielom teroristov, ktorí sa pokúšajú vykoľajit' mierové snahy na Blízkom východe (*JPost*, 12. júl). V programe teroristických organizácií však nie je vykoľajit' mierové snahy na Blízkom východe, ale vždy bolo a stále je, úplne zničit' Izrael a jeho židovské obyvateľstvo.

„Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov, dobrorečte tým, ktorí vás preklínajú, čiňte dobre tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a vám sa protivia... Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš Otec nebeský.“ (Mat. 5:44,48)

- ♦ **Modlite sa** za mesiánskych veriach, aby mali príležitosť bez prekážok slúžit' tým, ktorí smútia, a ktorí sa zotavujú zo zranení.
- ♦ **Modlite sa**, aby sa slepota židovského ľudu zmenila na videnie ich pravého a žijúceho Spasiteľa.

„...poslal ma, uzdravovať skrúsených srdcom, vyhlásiť zajatcom prepustenie a slepým, že môžu dosiahnuť zrak, zlomených poslať na slobodu a vyhlásiť Pánov rok príjemný.“ (Luk. 4:18)

IZRAELSKÉ HRANICE

Izraelsko-egyptská hranica: Hranica medzi Izraelom a Egyptom bola hlavnou trasou na pašovanie drog, prostitútok, ilegálnych pracovníkov a drobných zbraní. Tento rok sa pašeráci (vrátane beduínov) preorientovali na väčšie a vyvinutejšie zbrane. Od júla 2004 do februára 2005 boli schopní preniesť nielen ručné zbrane a strelivo, ale aj 180 protitankových rakiet a päť striel Sam 7 (Surface to Air Missiles – plášť na vzdušné strely). Má sa za to, že raketové strely Sam 7 sú v Pásme Gazy. Podľa vyšších spravodajských úradníkov existuje seriózna možnosť, že protiletcké rakety môžu byť na Západnom brehu a dokonca môžu byť ukryté medzi beduínmi v Negeve. V dôsledku toho Letecké sily „berú do úvahy“, že ich letectvo môže byť ohrozené (*JPost*, 2. jún).

Izrael a Egypt rokujú o pláne umiestniť 750 egyptských pohraničných policajtov pozdĺž Filadelfskej cesty, aby zabránili pašovaniu zbraní (*JPost*, 4. júl). To, či tieto hliadky skutočne niečo s pašovaním urobia, sa uvidí. Egypt sa však nevie dočkať, kedy pošle jednotky do zóny, ktorá bola od uskutočnenia mierovej dohody demilitarizovaná (*JPost*, 2. jún).

- ♦ **Modlite sa**, aby sa Boží plán pre Egypt skoro naplnil.

„Hospodin bude biť Egypt, biť, ale uzdraví ho, takže sa obráti k Hospodinu; dá sa im uprosiť a uzdraví ich.“ (Iz. 19:22)

Izraelsko-libanonská hranica: Pred niekoľkými týždňami preniklo komando Hizballahu do oblasti izraelského vrchu Dov. IBS začali na tých, čo prenikli, strieľať a odvetou sa ocitli pod ťažkou minometnou paľbou strelcov Hizballahu. IBS na to odpovedala delostreľbou a vzdušným útokom lietadiel a bojových helikoptér. Plán Hizballahu je zajať vojakov IBS a udržiavať hranicu rozrušenú, aby tak podporili palestínsku záležitosť (*JPost*, 3. júl).

- ♦ **Proste Boha**, aby prekazil ich plán a stratégiu podľa svojho slova.

„On marí myšlienky chytrákov, takže ich ruky nemajú úspech; On chytá múdrych v ich chytráctve, takže sa rada zákerných prepadá.“ (Jób 5:12-13)

L'UDIA Z GUŠ KATIF

„Kto sa ma zastane naproti zlosynom a kto sa postaví za mňa proti páchatelom neprávosti? Keby mi nebol na pomoci Hospodin, duša by mi bola temer v ríši mlčania.“ (Ž. 94:16-17)

1. príbeh: Obyvateľ Neve Dekalim bol oslovený členom Knessetu, ktorý žiadal o prehliadku Guš Katifu pre jedného ľavicového doktora. Po tom, ako navštívil komunity, porozprával sa s ľuďmi a prehliadol si ich skleníky, doktor uznal: „Vidím, že som sa mýlil. Vždy som si myslel, že musíme Gazu vyčistiť... bezodkladne. Ale teraz vidím, že sa to nedá jednoducho urobiť spôsobom, ktorým som si myslel, že to pôjde.“ Teraz chce príviesť na prehliadku celú skupinu ľavičiarov.

2. príbeh: Anita Tucker, jedna z prvých osadníkov židovskej Gazy, zakladajúci člen Netzer Hazani a farmárka, rozpráva svoj príbeh skupinám, ktoré prichádzajú na prehliadku: „Naša zelenina má najvyššiu kvalitu a exportujeme ju do krajín celej Európy... V Škandináviu sa rozhodli, že keď sme my v Guš Katif takí zlí... mali by sme mať špeciálny štítok s nápisom „vyrobené v Guš Katif“, aby mohla byť naša produkcia ľahšie bojkotovaná. Tieto urážky sme znášali v tichosti... Ale stalo sa, že po niekoľkých dňoch sa ľudia v Škandinávii začali rozprávať so svojimi žalúdkami a začali dávať prednosť našej zelenine pred inými... Zrazu sme boli obviňovaní z nekalej súťaže a boli požiadavky, aby sa špeciálne štítky identifikujúce Guš Katif odstránili... Neskôr uložila Európska únia na naše produkty špeciálne 6% clo, ale nám ani to nevadilo. Pretože sme si uvedomili, že ak máte dobrý výrobok a ak máte Božie požehnanie, tak ako ho my máme, potom nás ich triky nemôžu zastaviť – a ani nezastavili!“ (*Arutz Sheva*, 10. júl)

- ♦ **Volajte k Pánovi**, aby zasiahol v prospech svojho slova a sľubov, že – keď sa židovský ľud vráti späť do zeme, aby budoval a sadiť – už nikdy nebude znova vykorenený.

„Neboj sa, zem, jasaj a teš sa, lebo Hospodin vykonal veľkú vec. Nebojte sa, poľné zvieratá, lebo stepné pastviny sa zazelenajú, lebo stromy donesú ovocie, figovník a vinič vydá bohatú úrodu. Dietky Siona, jasajte; tešte sa z Hospodina, svojho Boha, veď dal vám spásonosný dážď, jesenný i jarný dážď ako prv. Humná budú plné obilia, lisy budú pretekať muštom i olejom.“ (Joel 2:21-24)

V mene Mesiaša,
Carolyne Jasobson

POZNÁMKA: Náš riaditeľ Ray Sanders a jeho manželka Sharon by sa radi poďakovali všetkým, ktorí sa na celom svete za nich modlia. Povzbudzujú vás, aby ste v tom pokračovali, pretože cítia silu vašich modlitieb a vďaka vašej vernosti sú schopní niesť veľkú zodpovednosť. Rayovi sa darí veľmi dobre a cení si, že spolu s ním veríte v úplné uzdravenie z Parkinsonovej choroby. Sandersovci posielajú svoj pozdrav.

LIST MODLITEBNÉHO STRÁŽCU

September 2005/ Elul - Tišri 5765

„Vietor veje, kam chce: čuješ jeho hlas, ale nevieš odkiaľ prichádza a kam ide: tak je s každým, kto sa narodil z ducha“ (Evanjelium podľa Jána 3:8, Biblia)

VIETOR ZMENY

Rabíni národného náboženského hnutia, ktorí založili náboženské sionistické komunity musia teraz prechádzať vážnym skúmaním vlastného srdca – napriek ich viere – Boh nezasiahol a nezastavil plán odsunu. To ich prekvapilo.

Za tie roky sa hnutie osadníkov posúvalo stále viac a viac k nesionistickému, ultra ortodoxnému spôsobu života, ktorý zdôrazňuje dôležitosť rabínov. Tento posun im priniesol akúsi exkluzivitu a oddelenie od neortodoxnej verejnosti a tiež nedostatok komunikácie medzi týmito dvoma skupinami. Jeden rabín povedal: „Pracujeme s postojom všetko alebo nič. To má za dôsledok neochotu robiť kompromisy v otázkach náboženstva a štátu.“ On a jeho kolegovia teraz hľadajú svoje ďalšie smerovanie, potrebujú sa naučiť myslieť správne a prijať to, že nemôžu dostať všetko, v čo veria. (JPost, 16.8.)

Hodnota usadlostí a Izraelskej zeme zostáva aj napriek odsunu vysoká, ale donútilo to náboženskú komunitu byť viac otvorený tomu, čo sa deje v okolitom svete.

Ak evakuácia osadníkov z Gazy a štyroch komunit na Západnom brehu priniesla usvedčenie a ochotu pre zmenu medzi rabínmi, potom sa stalo niečo veľmi dôležité.

- ♦ **Modlite sa** za rabinov a proste Boha, aby pozdvihol pravých pastierov pre svoj ľud – Izrael. **„Dám vám pastierov podľa svojho srdca, ktorí vás budú pásť rozumne a múdro.“ (Jeremiáš 3:15, Biblia)**

EVAKUÁCIA

„A Ježiš mu riekol: Pretože si ma videl, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli, a predsa uverili.“ (Evanjelium podľa Jána 20:29, Biblia)

- ♦ **Volajte** na Pána, aby tí, ktorí boli odvedení preč a pevne sa držia zmluvy, ktorú Boh uzavrel s Izraelom, mali svoje srdcia naplnené úplným poznaním Boha.

Netzer Hazani: V utorok, šestnásteho augusta, počas telefonického rozhovoru s kanceláriou premiéra, zistili členovia tejto komunity, že „stále pre nás ako komunitu nemajú riešenie. Odmietli sme sa rozdeliť, potrebujeme miesto, kde by sme mohli zostať spolu. Jediná vec, ktorú nám môžu ponúknuť, je že polovica z nás by šla do Eilatu a polovica k Mŕtvemu moru.“ Iná osadníčka povedala, že nevie, čo má robiť, tak šla do Kotelu, Západný Múr (Múr nárekov). Tam našla pokoj. Komunita sa zhodla v tom, že ak pre nich nenájdu žiadne riešenie, rozložia si stanové mestečko v Koteli. „Keď nemáme žiaden domov, pôjdeme sa modliť pred Hašemov dom, aby tam konečne vybuodoval Svoj večný dom.“ (*Arutz Ševa*, 17.8.)

Neveh Dekalim: Najväčšia usadlosť z Guš Katif, kde malo svoj domov okolo 2500 ľudí, bola vo veľkom vyprázdnená, keď v stredu (17.8.) odišli posledné rodiny doprevádzané evakuačnými tímami, ostatní odišli dobrovoľne už počas predošlých týždňov. 2000 protestantov proti plánu odsunu, ktorí sa zabarikádovali v synagóge, sa vyjadrilo, že nemajú v pláne fyzicky brániť príkazu na vysťahovanie ani pristúpiť k násiliu.

Medzi osadníkmi v Neveh Dakalime sú aj rodiny Bnei Menaše. „Už sme prešli sťahovaním, ktoré bolo omnoho ťažšie, keď zoberiete do úvahy všetkých príbuzných a priateľov, ktorých sme zanechali v Indii. Takže sme viac menej pripravení na zmeny. Rozdiel je ale v tom, že teraz sme vyhodení, neodchádzame dobrovoľne. Preto je to ťažké.“ Ministerstvo sa vyjadrilo, že väčšina Bnei Menaše sa presťahuje do Magen Šaulu v Galilei, kde bol pôvodný domov Izraelského kmeňa Menaše. (*JPost*, 17.8.)

Tel Katifa: Protestanti sa ukrývali v centrálnej synagóge. Veliteľ IBS vstúpil do synagógy spolu s niekoľkými vojakmi a začal sa s nimi modliť. Po modlitbách im povedal: „Chlapi, je koniec. Všetci obyvatelia už odišli. Podťe.“ Oni odpovedali, že nemôžu. „Povedal som im, že im pomôžem.“ Všetci súhlasili, že ich jednotka vynesie von, obe strany tak mohli mať pocit, že nezradili sami seba. (*JPost*, 18.8.)

Morag: Rodina Amitai kráčala v stredu uprostred vážneho sprievodu von z usadlosti Morag držiac potrhanú izraelskú vlajku čím v podstate skončila 33-ročná vláda Izraela nad južnou časťou usadlosti Guš Katif. Počas dňa sa intenzita emócií zvyšovala, hlavne keď musela byť evakuovaná škôlka. Vojaci sa navzájom ponúkali vreckovkami, keďže takmer každý z nich sa niekedy počas

evakuácie rozplakal. Viacerí pokladali za naozaj ťažké vyrovnať sa s tým, že evakuovali škôlku. Jedna žena požiadala, aby sa mohla vrátiť len na chvíľu do svojho domu upratať. Scéna, keď pobežala po dome, bola priam surrealistická, spratala veci zo stola v jedálni, zatiahla záclony a poumývala riad, ktorý bol v dreze. „Vždy je nádej, že sa raz vrátíme,“ prehlásila vzdorovito. (JPost, 18.8.)

Elei Sinai: Zvyšných 61 rodín z pôvodných 88 v Elei Sinai vyhlásilo, že dobrovoľne neodídu, pretože ich dohoda s vedením odsunu Samospráva pre odsun (SELA) zlyhala. Avi Farhan, ktorý bol evakuovaný z Jamitu a založil Elei Sinai, povedal, že okrem bezpečnostných síl, žiadna ďalšia vládna zložka nebola pripravená na odsun. „Zozbierali o nás všetky možné informácie, úplne akoby sa pripravovali na vojnu. Vláda bola zaneprázdnená hlavne psychologickou vojnou a nie hľadáním riešení.“ (JPost, 16.8.)

Počúvajte ohlasy osadníkov: Jednotky IBS boli pochválené naozaj nečakane – samotnými osadníkmi – za to, že sa správali morálne a zdržanlivo: „Práca IBS bola výborná. Milujeme týchto vojakov. Potrebujeme ich.“ Jedna obyvateľka sa napriek tomu, že to nepriaznivo ovplyvní kompenzácie, ktoré môže dostať, rozhodla „zostať až do konca. Bolo dobré vidieť, že všetko už skončilo.“

„Nikdy som si nemyslel, že jedného dňa budem musieť zobrať kladivo, pomocou ktorého som svoj dom staval na to, aby som ním ten dom zničil,“ povedal jeden osadník, ktorý nebol ochotný nechať to, čo v dome zostalo pre rabujúcich ľudí. (JPost, 18.8.)

- ◆ **Zostaňte silní** v Pánovi v prihováraní sa za spasenie Izraela a vernosť veriacich v cirkvi.

„Veselte sa z toho, hoci sa teraz ešte, keď treba, na krátky čas aj rmúťte pre rozličné pokúšania, aby vaša skúšaná viera, omnoho drahšia ako hynúce, ale ohňom preskúšané zlato, bola vám na chválu, slávu a česť pri zjavení Ježiša Krista.“ (1 Pt. 1:6,7, Biblia)

POHĽAD Z DRUHEJ STRANY

„Beda mi, že som hosťom v Mešechu, že bývam pri stanoch Kédáru! Pridlho bývam medzi tými, čo nenávidia pokoj. Ja som za pokoj, ale keď sa ozvem, oni sú za boj.“ (Žalm 120:5-7, Biblia)

- ◆ **Prihovárajte sa** u Ducha Svätého, aby naplnil plán, čo má pre synov Išmaela.

„Nevieme, čo sa stane po tom, ako sa Izrael stiahol,“ povedal jeden mladý Palestínčan. „Ľudia sú šťastní, ale majú aj obavy z chaosu, ktorý môže vypuknúť medzi rôznymi skupinami.“ Mladé dievča, pri tom ako sledovalo v televízii záznam z evakuácie, povedalo: „Bola som šťastná (keď jeden osadník podpálil svoj dom). Nechceme mať jeho dom na našej pôde.“ Jej teta s ňou súhlasila: „Nechcem, aby po sebe zanechali, čo len jednu tehlu. Chceme túto zem čistú, aby sme si tam mohli zasieť a vypestovať svoju vlastnú kultúru.“ (JPost, 18.8.)

Vodca Hamasu Káled Mašál v reportáži z Bejrútu vyhlásil, že stiahnutie Izraela z Pásma Gazy

a severnej časti Západného brehu je začiatkom konca sionistického snu v Palestíne. Mohamed Zahar, najvyšší vodca Hamasu v Pásme Gazy, si tiež nedával servítku pred ústa, keď vyhlásil: „Budeme pokračovať v ozbrojenom konflikte, až kým nebude celá naša zem slobodná. Neuznávame štát Izrael ani jeho právo na čo len centimeter Palestíny. Palestína je islamská zem patriaca všetkým moslimom.“ Mohamed Abdel Al, jeden z vodcov Verejného hnutia odporu, plánuje „presunúť dve tretiny našich síl na Západný breh. Naše rakety majú dosah 18 kilometrov. To znamená, že ak ich odpálime z Kalkily, zasiahnu obývané mesto Tal al-Rabi [Tel Aviv]“ (JPost, 18.8.)

V TOMTO VŠETKO BOH MÁ SVOJ PLÁN. ON JE DOBRÝ A JEHO MILOŠŤ TRVÁ NAVEKY.

„Všetky kédarské stáda (Išmael) zhromaždia sa k tebe (Izrael), barany nebájótske budú ti slúžiť, vystúpia na môj oltár ako milá obeť, a tak ozdobím svoj nádherný dom.“ (Izaiáš 60:7, Biblia)

„Všetko, čo dýcha, nech chváli Hospodina! Haleluja! (Žalm 150:6)

Z Jeruzalema,
Carolyn Jacobson

KREŠŤANSKO-ŽIDOVSKÝ DIALÓG

ŠTYRIDSAŤ ROKOV KREŠŤANSKO-ŽIDOVSKÉHO DIALÓGU V KATOLÍCKEJ CIRKVI

Keď sa chceme obhliadnuť na vzťah medzi kresťanmi a Židmi počas uplynulých štyridsiatich rokov, ocitneme sa na pôde jedného z najprekvapivejších momentov zmeny vývoja 20. storočia. Pred štyridsiatimi rokmi – konkrétne 28. októbra 1965 – bol dekrétom Druhého vatikánskeho koncilu *Nostra Aetate* oficiálne potvrdený a vyhlásený obrat Katolíckej cirkvi k novému autentickému kresťansko-židovskému dialógu. Ide o skutočné obrátenie (hebr. *teshuva*) postoja Cirkvi v dvetisícročnej strastiplnej histórii vzťahov ku Židom a judaizmu. Tieto vzťahy boli v dejinách Cirkvi prevažne negatívne, plné vzájomných neporozumení a obviňovaní. Do polovice 20. storočia priniesli so sebou hlboko zakorenené nepriateľstvo a nedôveru jedných voči druhým. Do nového milénia kresťanstvo však vstúpilo s novým postojom a partnerským dialógom so Židmi, judaizmom a štátom Izrael. Nastala obnova zmyšľania a prehodnotenie starých pozícií. Čo viedlo k tejto zásadnej zmene? Ako sa táto *teshuva* začala v Katolíckej cirkvi pred štyridsiatimi rokmi, čo so sebou priniesla a aké boli jej ďalšie kroky? Akým smerom kráča súčasný kresťansko-židovský dialóg? Na tieto otázky sa budeme snažiť odpovedať v nasledujúcom príspevku.

Prehodnotenie vzťahov k Židom po tragédii šoa

Rozhodujúcim kľúčovým prelomom na ceste k opravdivému dialógu medzi kresťanmi a Židmi bola bezpochyby udalosť, ktorá v 20. storočí hlboko otriasla židovský svet, ale aj celé kresťanstvo - tragédia šoa (židovský výraz pre *holokaust* – zničenie a vyhľadanie miliónov Židov počas Druhej svetovej vojny). Prečo sa mnohí kresťania priamo zúčastnili tohto zločinu alebo s ním súhlasili? Protižidovská nacistická kampaň pred a počas 2. svetovej vojny, bola sprevádzaná v mnohých krajinách účinnou propagandou, v ktorej boli použité antižidovské kresťanské predsudky a argumenty. Tieto mali však zdanie pravdy, lebo boli vzaté z Nového zákona a dejín Cirkvi. Nie je preto náhodou, že popri 40. výročí vyhlásenia dokumentu II. vatikánskeho koncilu *Nostra Aetate*, sa v tomto istom roku slávi 60. výročie oslobodenia nacistických koncentračných táborov. Pápež Ján Pavol II. pri príležitosti oslobodenie Osvienčimu, v januári tohto roku, povedal tieto slová: „Tragédiu šoa nikto nesmie obísť ľahostajne. Pokus o systematické vyhľadanie celého národa leží ako tieň nad Európou a nad celým svetom. Je to zločin, ktorý navždy poškvil dejiny ľudstva“. Židovskí spisovatelia Elie Wiesel a Emil Fackenheim poukazovali na to, že „po Osvienčime nemožno hovoriť o Bohu rovnakým spôsobom ako predtým“. Holokaust otvoril oči kresťanom v pohľade na Židov, dôsledkom čoho bola „nutnosť prehliť otázku vzťahov k židovskému národu.“

Druhý vatikánsky koncil a deklarácia *Nostra Aetate*

V Katolíckej cirkvi, okrem snahy angažovaných jednotlivcov v židovsko-kresťanskom dialógu

(zo Židov napr. Franz Rosenzweig, Martin Buber, Jules Isaak, Leo Baeck, Šalom Ben-Chorim, David Flusser, Pinchas Lapide; z katolíkov Jacques Maritain, Gertrud Luckner, John Oesterreicher, Charlotte Klein, Rose Thering, Marcel Dubois, Kurt Schubert), zásadný obraz prišiel, žiaľ, až po dvadsiatich rokoch od ukončenia 2. svetovej vojny. Rozhodujúcou osobnosťou pritom nebol nik iný ako Angelo Roncalli - pápež Ján XXIII., ktorý už počas vojny ako apoštolský nuncius v Turecku, prispel k záchrane života mnohých Židov. Hoci bol zvolený ako „prechodný pápež“, práve on svojou osobnou iniciatívou naštartoval novú éru vzťahov medzi kresťanmi a Židmi. Na Veľký piatok v roku 1959 sa rozhodol odstrániť z liturgie formuláciu, ktorá hovorila o „vierolomných Židoch“ (*perfidii Judaei*). Podobne dal odstrániť aj zvolanie v „Modlitbe zasvätenia ľudského pokolenia Ježišovu srdcu“ stať o „deľoch národa, ktorý bol kedysi vyvoleným národom“ – čo odporuje biblickému textu Rim 11, 29. Toto bol nový a nezvyčajný tón po mnohých stáročiach, kedy vzťah medzi Židmi a kresťanmi bol akýkoľvek, len nie bratský a priateľský.

V roku 1960 pápeža navštívil židovský historik Jules Isaak, ktorý počas tragédie šoa stratil manželku, dcéru a ďalších rodinných príslušníkov. Žiadal prehodnotenie kresťanského učenie o Židoch a judaizme. Onedlho nato (18. septembra 1960) Ján XXIII. predniesol požiadavku, aby sa na Všeobecnom koncile (pomenovanom neskôr ako Druhý vatikánsky koncil) vypracovala deklarácia o Židoch (*De Judaeis*). Touto prácou pápež poveril kardinála Augustína Bea, ktorý bol zároveň prvým predsedom Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov, založenej v tom istom roku. Po ťažkej krížovej ceste dokumentu a jeho vyhlásení, kardinál Bea povedal jednému priateľovi: „Keby som predtým poznal všetky ťažkosti, neviem či by som mal odvahu ísť touto cestou.“ Okolo práce na dokumente sa stretol s veľmi silnou opozíciou zvonku i zvnútra. Zvnútra sa ozývali staré známe protizidovské námietky, zvlášť z úst východných ortodoxných cirkví, ale aj od predstaviteľov Rímskej kúrie. Zvonku to bola búrka politických protestov, najmä z moslimských krajín, zosilnených hrozbou voči kresťanským menšinám, ktoré v týchto krajinách žili. Dokonca i samotní Židia nepriaznivo zasiahli do priebehu koncilu (tzv. aféra Wardi a výroky židovských organizácií, že „nemajú potrebu doprosovať sa katolíkov o rozhrešenie“). Ako záchrana nábytku z horiaceho domu bolo rozhodnutie integrovať Deklaráciu o Židoch ako jednu kapitolu (konkrétne štvrtú) do „Deklarácie o nekresťanských náboženstvách“, pomenovanej neskôr ako *Nostra Aetate* (skr. NA).

Išlo o typické kompromisné riešenie Koncilu, pretože judaizmus nie je len jedno náboženstvo medzi ostatnými nekresťanskými náboženstvami. Zo samotnej 4. kapitoly NA je zrejmé, že kresťanstvo má zvláštny a osobitný vzťah s judaizmom. Nemôžeme definovať kresťanstvo a jeho identitu bez toho, aby sme sa odvolávali na židovstvo, čo nie je ten istý prípad ako s islamom, budhizmom, hinduizmom, či inými náboženstvami. Vzťah Cirkvi k židovskému národu sa odlišuje od vzťahu ku ktorémukolvek inému náboženstvu.

Medzi dve najvýznamnejšie rozhodnutia koncilu patrí *odmietnutie všetkých druhov antisemitizmu a pripomenutie si židovských koreňov kresťanstva, naše spoločné dedičstvo ako*

synov Abraháma vo viere. Jeden z hlavných redaktorov dokumentu – Johannes Oesterreicher hovoril o „novom prebudení tajomstva Izraela“. Deklarácia priniesla okrem toho tieto nasledujúce dôležité výpovede:

- medzi kresťanmi a Židmi jestvuje *spoločné duchovné dedičstvo*, konkrétne vyvolenie patriarchov a prorokov, zmluvy, zákon, exodus, bohoslužba, prislúbenia atď.;
- v dokumente sa zdôrazňuje *Ježišovo židovstvo podľa tela*, ako aj skutočnosť, že Panna Mária, apoštoli a väčšina prvých učeníkov boli takisto Židia;
- všetci veriaci v Krista sú *Abrahámovými deťmi podľa viery* (por. Gal 3, 7);
- Židia sú stále predrahi Bohu, lebo *dary a Božie povolanie nemožno odvolať* (por. Rim 11, 29);
- nemožno predstavovať Židov ako *zavrhnutých alebo zlorečených*;
- vylučuje sa všeobecné *obviňovanie Židov z „bohovraždy“*, Ježiš dobrovoľne z lásky podstúpil utrpenie za hriechy *všetkých ľudí*;
- odporúča sa *vzájomné poznávanie a úcta*, cestou k tomu sú biblické, teologické štúdie a bratský dialóg;
- je potrebná zmena vo vyučovaní a kázaní o židovstve.

Pokoncilový židovsko-kresťanský dialóg

Po ukončení koncilu sa rozvinuli debaty o správnu interpretáciu koncilových dokumentov, čomu sa nevyhla ani 4. kapitola *Nostra Aetate*. Koncilová deklarácia bola len začiatkom novej cesty a bolo potrebné preložiť koncilové posolstvo nielen do rozličných jazykov, ale aj do veľmi rozdielnych individuálnych situácií a kontextov.

Zvlášť pápež Ján Pavol II. (1978-2005) energicky posilňoval prenesenie posolstva z NA 4 do života Katolíckej cirkvi. Počas svojho dlhého pontifikátu pri mnohých príležitostiach znovu a znovu opakoval, že *„židovský ľud je milovaným a Bohom vyvoleným národom, ľudom zmluvy, ktorá vďaka Božej vernosti, nikdy nebola zrušená a je stále živá“* (por. Rim 11, 29). Keď navštívil 13. apríla 1986 Veľkú synagógu v Ríme, nazval Židov *„našími staršími bratmi vo viere“*. Pri návšteve Izraela, v roku 2000, vložil v Jeruzaleme do štrbiny v Západnom múre (Múre nárekov) modlitbu s prosbou o odpustenie sa všetky činy kresťanov proti Židom a vyjadril záväzok k skutočnému bratstvu s ľudom Zmluvy. Tragédiu šoa nazýval „Kalváriou 20. storočia“ a antisemitizmus hriechom proti Bohu a ľudskosti. Po jeho stopách budovania židovsko-kresťanského dialógu rázne vykročil aj súčasný pápež Benedikt XVI., ktorý už viackrát potvrdil úmysel pokračovať v ceste budovania lepších vzťahov a priateľstva so židovským národom.

Okrem veľkej snahy pápežov, bola po Koncile publikovaná séria pomocných dokumentov na podporu dialógu so Židmi a judaizmom:

„*Smernice a návrhy k realizovaniu koncilovej deklarácie Nostra Aetate č. 4*“ (1975), ktorú vypracovala Pavlom VI. založená Komisia pre náboženské vzťahy zo Židmi (ustanovená pri Pápežskej rade pre napomáhanie jednoty kresťanov). Ide o prakticky orientovaný dokument,

- v ktorom sa poukazuje na lepšie poznanie židovstva s ohľadom na to, ako Židia chápu samých seba vo svetle vlastnej náboženskej skúsenosti. Zaoberá sa smernicami dialógu, liturgiou, vzdelávaním a spoločnými aktivitami v oblasti sociálnej spravodlivosti a mieru.
- „Poznámky ku správnejmu spôsobu prezentácie Židov a judaizmu v kázani a vyučovaní v Rímskokatolíckej cirkvi“ (1985). Ďalší dokument Komisie pre náboženské vzťahy so Židmi, zameraný na vzdelávanie a výchovu kresťanov v poznaní judaizmu a židovských koreňov kresťanstva. Obsahuje viaceré usmernenia ako prezentovať judaizmus v kázniach a katechizácii.
- „Pamätajme: zamyslenie nad šoa“ (1998). V tomto dokumente Komisia pre náboženské vzťahy so Židmi poukazuje na povinnosť pripomínať tragédiu šoa, pretože „niet budúcnosti bez pamäti“ a vyjadruje pokánie (*tešuva*), keď túto tragédiu „uľahčili protižidovské predsudky uložené v mysliach a srdciach niektorých kresťanov... Ani konkrétna pomoc mnohých kresťanov nebola taká, akú by bolo možné očakávať od Kristových učeníkov.“
- „Pamäť a zmierenie: Cirkev a viny minulosti“ (2000). Dokument Medzinárodnej teologickej komisie pod vedením kardinála Ratzingera – súčasného pápeža Benedikta XVI. – zameraný na „očistenie pamäte“. V otázke vzťahov ku Židom nadväzuje na NA 4 a dokument „Pamätajme“. Výslovne sa v ňom vyjadruje „hlboká ľútosť nad odvekým nepriateľstvom alebo nedôverou mnohých kresťanov k Židom, čo je bolestnou historickou skutočnosťou“ (por. čl. 5.4).
- „Židovský národ a jeho svätá Písma v kresťanskej Biblii“ (2001), dokument Pápežskej biblickej komisie, v ktorom sa vyjadruje rešpekt voči židovskému výkladu Starého zákona a možnosť kresťanov učiť sa zo židovskej exegézy. „Bez Starého zákona by Nový zákon bol nezrozumiteľnou knihou, rastlinou zbavenou koreňov a odsúdenou k uschnutiu“ (čl. 84).
- Nový Katechizmus *Katolíckej cirkvi* (1997) ako aj *Kompendium Katechizmu Katolíckej cirkvi* (2005) obsahujú už veľmi pozitívne články ohľadom Židov – národa „starších bratov“, judaizmu a vzťahu medzi kresťanmi a Židmi (por. KKC čl. 62-64, 201, 203-204, 287-288, 762, 839, 1096, 1611-1612 atď.; Kompendium KKC čl. 8, 117, atď.).

Mať kvalitné dokumenty je jednou vecou, preniesť ich do života celého Tela Cirkvi, aby sa realizovali i medzi jednotlivými veriacimi, je však niečím iným. Dokumenty sú potrebné, ale oni nie sú všetko. Tieto sa dokonca môžu stať mŕtvymi papiermi, ak by súčasne neprebíhal osobný dialóg na všetkých úrovniach.

Katolícka cirkev jestvuje v miestnych cirkvách, ktoré majú svoju vlastnú zodpovednosť. Do nich sa dostáva nové myslenie ohľadom vzťahu s judaizmom žiaľ pomerne pomaly a s mnohými prekážkami. Biskupské konferencie v mnohých krajinách na podporu tohto dialógu ustanovili Komisiu pre dialóg so Židmi, s pomocou ktorej vydávajú dôležité vyhlásenia podporujúce židovsko-kresťanský dialóg. Ale nie všetky krajiny túto cestu nasledovali. Súčasná mladá generácia ešte nebola na svete, keď sa pred štyridsiatimi rokmi Koncil ukončil a predstavuje preň vzdialenú históriu. Alarmujúce znamenia znovu vychádzajúceho antisemitizmu tragicky ukazujú, že je potrebné nové

úsilie, aby sa koncilové výsledky naliehavo preniesli do života Cirkvi, a to na všetkých rovinách, nielen akademickej.

Pápež Benedikt XVI. sa v mene Katolíckej cirkvi vyjadril ohľadom posolstva NA 4: „Cirkev chce pevne presadzovať v katechéze i v každom aspekte svojho života zavádzanie tohto *rozhodujúceho učenia do života*.“ Túto úlohu však musia uskutočniť na miestnych úrovniach biskupi, kňazi, katechéti a jednotliví angažovaní veriaci, ktorí jediní môžu spôsobiť, aby nová cesta židovsko-kresťanského dialógu prekvasila celú Cirkev. A tu sa vyžaduje obrátenie srdca aj rozumu na niečo, čo bolo dlhé stáročia okrajovou záležitosťou. Na tejto ceste môže byť dokument II. vatikánskeho koncilu *Nostra Aetate*, spolu s ďalšími novšími pomocnými štúdiami, veľmi dobrou pomocou.

Reciprocita dialógu

Skeptici voči možnosti pravdivého a účinného židovsko-kresťanského dialógu poukazujú na veľkú absenciu pozitívnych krokov a oficiálnych vyhlásení zo strany židovstva voči kresťanom. Títo skeptici, samých seba považujúcich za „realistov“ tvrdia, že snaha o obnovu židovsko-kresťanského dialógu vychádza takmer jednostranne z kresťanstva a poukazujú na deficit reciprocity. Do určitej miery je tento dialóg asymetrický. Kresťanstvo sa nedá náležite pochopiť a vymedziť bez židovstva, Židia pre vymedzenie svojej identity kresťanstvo nepotrebujú. V dialógu sú rezervovanejší, lebo súčasťou ich živej pamäte sú skúsenosti prenasledovania a nútenia ku konverzii na kresťanstvo. Dialóg je však pre nich nevyhnutnou cestou boja proti nevedomosti, predsudkom a ich násilných prejavov. Židia spolu s kresťanmi môžu efektívnejšie spolupracovať na posvätení Božieho mena v spoločnosti.

Ďalej treba poznamenať, že judaizmus postráda podobnú náboženskú autoritu, akú má pápež v Katolíckej cirkvi. V judaizme jestvujú dve najvyššie náboženské autority, jedna pre Aškenadských Židov, druhá pre Sefardských. Autorita týchto rabinov leží však skôr v oblasti výkladu Tóry.

Z veľmi pozitívnych krokov zo židovskej strany treba pripomenúť, že skupina rabinov a židovských učencov z USA, Kanady, Veľkej Británie a Izraela, na podnet Inštitútu pre kresťanské a židovské štúdie (ICJS) v Baltimore, sa v roku 2000 rozhodla „zobrať na vedomie kresťanské ocenenie židovstva“ spoločným vyhlásením *Dabru emet* (Hovorte pravdu, podľa Zach 8, 16). V súčasnosti toto vyhlásenie podporuje viac ako dvesto rabinov a učencov z rôznych súčasných prúdov židovstva. Vyhlásenie *Dabru emet* je výrečným dôkazom reciprocity dialógu medzi kresťanmi a Židmi. Pozitívnu reakciu v kresťanskom svete vyjadrili také významné osobnosti ako kardinál W. Kasper a E. Keeler, medzi protestantmi napríklad teológ W. Brueggemann a arcibiskup G. Carey z Canterbury.

Perspektívy a oblasti prehĺbenia dialógu

Od roku 1971 sa teologický dialóg medzi Katolíckou cirkvou a oficiálnymi židovskými

predstaviteľmi uskutočňuje pravidelne vďaka tzv. *International Catholic – Jewish Liaison Committee* (ILC), kde sú partnermi predstavitelia Katolíckej cirkvi a Medzinárodná židovská rada pre medzikonfesijné konzultácie (IJCIC). V medzináboženskom **biblickom a teologickom dialógu** nastáva čas vstúpiť aj do otvorenej vzájomnej konfrontácie rozdielnych teologických pohľadov s rešpektovaním odlišných stanovísk, ktoré nebudú viesť k odmietnutiu pozícií partnera v dialógu. V tomto dialógu sme ako kresťania povolani, aby sme veľmi pozorne počúvali židovský ľud ako myslí a čo hovorí sám osebe. Na druhej strane, „ak tento dialóg má byť úprimný, nesmie prejsť mlčaním popri existujúcich rozdieloch“ (napr. mesianizmus, Ježiš, Boží ľud, Tóra – Starý zákon). Zmena postoja Cirkvi k Židom a judaizmu by mala priniesť dôsledné zmeny do ekleziológie (úplné opustenie tzv. *substitučného modelu*); kristológie (táto by mala dôsledne rešpektovať nielen Ježišovo človečenstvo, ale aj jeho židovstvo) a misijnej teológie (otázka misií kresťanov medzi Židmi).

Potrebné je naďalej pokračovať aj v **dialógu a reflexii nad šoa**. Pre kresťanov je dôležité vedieť, že táto tragédia s miliónmi židovských obetí, je pre Židov konštitutívnym prvkom ich živej pamäte, základnou morálnou, filozofickou a teologickou udalosťou modernej doby. Pre kresťanov bude vždy objektom zahanbenia a ľútosti. Dokument „*Pamätajme*“ z roku 1998 sa stretol nielen s rešpektom, ale aj kritikou zo židovského sveta. Kardinál Cassidy k nemu poznamenal, že „toto je prvé slovo, ale nie posledné“. Cestou k novým vzťahom k našim starším bratom vo viere predstavujú najskôr kajúce kroky, ktorými my kresťania vyjadrujeme, že sa nedištancujeme od bremena temnej minulosti, ale nesieme za ňu zodpovednosť prostredníctvom pripomínania a živej pamäte. Súčasťou nášho postoja je *tešuva* – obrátenie srdca, ktorá zahŕňa nielen jednotlivcov, ale aj miestnej a univerzálnej Cirkvi. Samotný anti – antisemitizmus však nestačí. Ďalšiu perspektívu vyjadril pápež Ján Pavol II. slovami: „Akokoľvek je to nutné, nestačí len odsudzovať nepriateľstvo voči židovskému národu, je potrebné *rozvíjať priateľstvá, úctu a bratské vzťahy*.“ Cesta teda vedie cez opravdivé pokánia smerom k budovaniu pozitívnych priateľských a bratských vzťahov.

Nevyhnutná oblasť v napredovaní kresťansko-židovského dialógu je **vzdelávanie**. Ono je nevyhnutnou cestou k boji proti antisemitizmu a predsudkom – čo je posudzovanie situácie predtým, než človek skutočne pozná a vie o čom hovorí. Z kresťanskej strany je potrebné neustále hovoriť, čo je judaizmus, kto sú Židia, o význame krajiny Izraela pre súčasné židovstvo, o tragédii holokaustu atď. Podľa slov pápeža Jána Pavla II. „Židia a judaizmus by nemali zaujímať príležitostné a okrajové miesto v katechizme: ich prítomnosť je tu *podstatná a mala by byť organicky integrovaná*“. Preto je dôležité podporovať rozličné organizácie, akademické podujatia a iniciatívy v oblasti židovsko-kresťanského dialógu (na Slovensku jestvuje Spoločnosť kresťanov a Židov – žiaľ s minimálnou činnosťou, občianske združenie Chevra a pobočka ICEJ - Medzinárodného kresťanského veľvyslanectva Jeruzalem). V rámci teologického vzdelávania je potrebná hlbšia znalosť nielen Starého zákona, ale aj pobiblického judaizmu, židovských zvykov a modlitieb.

Perspektíva židovsko-kresťanského dialógu však presahuje čisto náboženské a teologické

otázky. Spoločné dedičstvo Izraela a Cirkvi môže poskytovať odpovede na súčasné otázky v neustále sa meniacom svete, akými sú posvätnosť života, ochrana rodiny, spravodlivosť a mier vo svete, diskriminácia a rešpektovanie práv menšín, problém náboženského fundamentalizmu a terorizmu, integrity stvorenia, negatívne vplyvy globalizácie, rastúca ekonomická nerovnosť a mnohé ďalšie. Dôležitý krok v tomto smere započal v Buenos Aires (18. zasadanie ILC, 5.-8. júl 2004), kde sa vzájomná spolupráca viacej posunula do **praktickej sociálnej a charitatívnej oblasti**. Biblickou inšpiráciou je príkaz „milovať bližneho ako seba samého“ (por. Lv 19, 18; Mt 22, 39). Rabínska tradícia učí, že „ktokoľvek zachráni jeden ľudský život, akoby zachránil celý svet.“ V dnešnom svete sa nachádza množstvo chudobných a núdzných. Sú nimi mnohí, ktorí trpia hladom, iní sú bez domova, obeť AIDS, siroty, vdovy... V tomto svete nie sú kresťania a Židia nepriateľmi, ale blízkymi partnermi, zvlášť pri prezentovaní morálnych hodnôt, ktoré sú nezbytné na prežitie a rozvoj našej ľudskej spoločnosti. Spoločne môžeme byť presvedčivými pravdivými svedkami Otcovej lásky v dnešnom svete.

Židovstvo a kresťanská Cirkev sa nemôžu zastaviť v izolovanom výlučnom dialógu, ktorý by vylučoval iných účastníkov a iné náboženstvá. Tento vzájomný **dialóg** má byť **univerzálny a otvorený pre ďalších partnerov** - v prvom rade pre islam, ktorý sa odvoláva na Abrahámovu dedičstvo (v tomto zmysle sa hovorí o „abrahámovskej ekuméne“). Zvlášť naliehavý je tento dialóg v boji proti náboženskému extrémizmu, ktorého dôsledkami sú teroristické útoky. Proti neznášanlivosti sa dá brániť práve rozhovorom, aktívnym odstraňovaním predsudkov a vzájomných bariér.

Koncilový pápež Pavol VI. v januári roku 1964 cestoval do Svätej zeme, kde sa popri pútnických návštevách stretol aj s prezidentom Izraela. V decembri 1993 podpísal Vatikán oficiálny **diplomatický vzťah so štátom Izrael** (od roku 1991 mal Vatikán so štátom Izrael bilaterálny vzťah, v roku 1992 sa začal vytvárať „Fundamental Agreement“ vzájomnej spolupráce a 10. mája 1994 bol uvedený do platnosti). Išlo o veľmi dôležitý krok, keďže Zaslúbená zem sa od vyhlásenia založenia štátu Izrael v roku 1948 stala po dvetisícročnom exile opäť židovským domovom. Oficiálny náboženský židovsko-kresťanský dialóg v Izraeli zahŕňa členov Hlavného rabinátu a predstaviteľov z Vatikánu.

V neposlednom rade je súčasťou duchovného dialógu **modlitba**, a to najmenej v troch rovinách. Prvou je pokorné učenie sa umeniu modlitby od našich starších bratov vo viere. Židovský ľud uchováva veľmi bohaté dedičstvo modlitieb a liturgie, z ktorého čerpala raná Cirkev a z ktorého môžeme čerpať aj my. Druhým aspektom je spoločná modlitba kresťanov a Židov nasmerovaná k nášmu Bohu a Otcovi, k Bohu Abraháma, Izáka a Jakuba. A konečne tretím rozmerom modlitby sú naše príhovory za Židov, „*ku ktorým ako prvým prehovoril Pán, náš Boh, aby preukazovali lásku svojmu zákonu, vzrastali vo vernosti svojej zmluve a aby tento národ, ktorý Boh získal prvý ku spásu, prišiel ku jej plnosti*“.

40 dôležitých faktov z histórie Izraela

Clarence H. Wagner
(formát A5)

40,- Sk (35,- Kč)

12 kľúčov k pochopeniu Izraela v Biblii

Clarence H. Wagner
(formát A5)

30,- Sk (25,- Kč)

15 kľúčov k pochopeniu jedinečného Jeruzalema

Clarence H. Wagner
(formát A5)

35,- Sk (30,- Kč)

12 kľúčov k Izraelu v proroctvách dneška

Clarence H. Wagner
(formát A5)

35,- Sk (30,- Kč)

**Pri zakúpení
všetkých brožúrok
naraz vám
ponúkame
zľavu 40,- Sk.
Spolu zaplatíte
220,- Sk (180,- Kč)**

„Práve pre túto chvíľu“ - porozumenie Purimu

Clarence H. Wagner
(formát A5)

30,- Sk (25,- Kč)

Vianoce

Clarence H. Wagner
(formát A5)

30,- Sk (25,- Kč)

Chanuka

Clarence H. Wagner
(formát A5)

30,- Sk (25,- Kč)

Lekcie zo Šavuótu (z Letníc)

Clarence H. Wagner
(formát A5)

30,- Sk (25,- Kč)

Lekcie ^z biblickej zeme

Novinka

Clarence H. Wagner

Cena:

290,- Sk

240,- Kč

187 strán v slovenčine, mäkká väzba, formát 24x17 cm

Pre Slovenskú republiku:

Chevra, Hollého 40 , 010 01 Žilina

Banka: ČSOB, a.s., Legionárska 1,

012 22 Žilina; č.ú.: 107656253/7500 (Sk)

Pre Českú republiku:

Chevra, Smetanova 523, 739 61 Třinec

Banka: ČSOB, a.s., Lidická 1264,

739 61 Třinec; č.ú.: 180773659/0300 (Kč)

Tel./ Fax: +421-41-56 40 536; E-mail: chevra@chevra.sk, WEB: www.chevra.sk